

NOVADNIEKS

LATVIJAS REPUBLIKAS PREIĻU RAJONA LAIKRAKSTS

OTRDIEN,
1992. gada
24. martā

Nr.18 (6286)

Mazumtirdzniecības
cena 1 rublis

JA NEBŪS DEGVIELAS, GODMANIS AIZIES...

Rīgā Latvijas Republikas Ministru Padomes priekšsēdētājs I.Godmanis tikās ar lauksaimnieku pārstāvjiem. Sarunā piedalījās arī parlamenta deputātu grupa.

Valsts uzņēmuma «Lauktechnika» pārvaldnieks Andris Jermolajevs, kurš sanāksmē pārstāvēja agroservisu, «Novadniekam» pastāstīja, ka domu apmaiņa galvenokārt notikusi par enerģētisko krīzi, lauksaimniecības produkcijas cenu iesaldēšanu, kredītu resursiem, zemes refomas gaitu, agroservisa problēmām un citiem jautājumiem, kas šobrīd rada lauksaimniekiem neapmierinātību un kavē lauksaimnieciskās ražošanas attīstību. A.Jermolajevs uzskata, ka šādai sarunai vajadzējis notikt jau agrāk.

Godmaņa kungam nācies uzklaušīt gan pārmetumus, gan prasības, gan visāda veida pretenzijas par valdības līdzšinējo politiku lauksaimniecībā. Taču premjers strikti formulējis termiņus un konkrētu izdzīvošanas plānu, lai optimālā laikā un organizēti aizvadītu pavasara sēju. Viņš izteicies, ka, sākot ar 25. aprīli, stāšoties spēkā, var teikt, ārkārtējs stāvoklis ekonomikā, kad visi resursi tiks nodoti tikai laukiem. Godmaņa kungs informējis, ka sēkla ir, bet degviela — būs. Viņš viennozīgi pateicis, ka neviens lauks, lai kas būtu tā īpašnieks, nedrīkst palikt neapsēts. Un piebūdis: «Ja sējas laikā degvielas nebūs, tad es jūs atbrīvošu no savas klātbūtnes...».

Ar sanāksmes dalībniekiem runājis arī Latvijas bankas viceprezidents Bergs—Bergmanis, kurš informējis, ka pavasara lauku darbu veikšanai laucinieki varēs izmantot 450 miljonu rubļu lielu bankas aizdevumu.

Aina Iljina

LINUS ĒL AUDZĒS...

Viļānu selekcijas un izmēģinājumu stacijā notika linu audzētāju asociācijas sanāksme, kurā piedalījās linkopji no Latgales un Valmieras rajona, jo nekur citur Latvijas Republikā ar linkopību nenodarbojas. Uz sanāksmi linu audzētāji bija ielūgušies parlamenta un valdības pārstāvjus, taču atbrauca tikai Augstākās Padomes deputāts Jānis Kinna un Valdis Siksnis, kurš Lauksaimniecības ministrijā atbild par tehniskajām kultūrām.

Linkopji šajā sakarībā spriež, ka augstie viesi no Rīgas nav ieradušies tāpēc, ka linaudzētāji kategoriski pieprasa iepirkuma cenu paaugstināšanu linu produkcijai. Pēnī graudiem iepirkuma cenas palielināja, bet liniem tās palika iepriekšējā līmenī. Tas neapmierina saimniecības, kuras nodarbojas ar linkopību, jo šī nozare tādējādi kļūst pavisam nerentabla.

Sanāksmē Latgales un Valmieras rajona linu audzētāji kārtējo reizi apsprieda savas problēmas, taču uz visu atrisināšanu ne sevišķi cer, jo, kā viņiem liekas, valdība nebūt negrasās apstiprināt pieprasītās iepirkuma cenas (paaugstināt 10-13 reizes). Lai gan tieši lini varētu būt prece, ar kuru Latvija pelnītu valūtu pasaules tirgū...

Rajona galvenais speciālists augkopības jautājumos Jānis Kivlenieks, kurš piedalījās sanāksmē, «Novadniekam» pastāstīja, ka lauksaimnieki linus tomēr audzēsot. Tiesa, ne tik daudz, kā to darītu tad, ja valdība būtu noteikusi augstākas iepirkuma cenas. Linkopji slēgs līgumus ar pārstrādes uzņēmumiem, bet asociācijas valde meklēs iespējas realizēt produkciju ārpus republikas, kur maksā vairāk.

Sanāksme kopumā noritējusi ļoti kritiskā gaisotnē, un izskanējusi pat doma, ka valdības vienaldzība izskaidrojama ar to, ka linus audzējot galvenokārt Latgalē.

A.Veldre

Jersikas pagasta, lai sniegtu palīdzību zemnieku saimniecībām, izveidots serviss dienests — pašvaldības uzņēmums «Palīgs». To vada Antons Gusārs. Pirms tam viņš strādājis Jēkabpils 8. autokombinātā par priekšnieku, tagad — pensijā. Saņēmis piemājas zemi — piecus hektārus, taču domu saimniecību paplašināt.

— Oficiāli mēs noorganizējamies pagājušā gada decembrī, — stāsta «Palīga» vadītājs. — Servisa mērķis ir palīdzēt piemāju zemes, amatniekiem un zemniekiem piešķirtās zemes apstrādē, lopbarības gatavošanā un ražas novākšanā.

Jau sagādāta daļa tehnikas. Ir traktors, kombains, arklis, kultivators, kartupeļu stādāmā mašīna, siena savācējprese «Sigulda», minerālmēslu izkliedētājs.

♦ ATTEĻĀ: «Palīga» pārvaldnieks Antons Gusārs.

J.Silicka foto

ZEMES ROBEŽAS BŪS ZINĀMAS...

19. sasaukuma rajona Tautas deputātu padomes 12. sesija, lai paātrinātu likuma par zemes reformu lauku apvidos pirmās kārtas īstenošanu, nolēma uzdot pagastu valdēm kopā ar firmu «Zemesprojekts» sākt robežu ierādīšanu ar pagaidu zīmēm atbilstoši zemes ierīcības projektiem. Šis darbs jāpabeidz līdz 15. aprīlim... Šajā sakarībā «Novadnieks» aicināja uz sarunu valsts zemes ierīcības galveno speciālistu Antonu VALAINI.

— Valaiņa kungs, cik reāla ir šī lēmuma izpilde? Vai, jūsuprāt, pamatots ir «lauksaimnieku frakcijas» iebildes, ka laiks jau sākt pavasara lauku darbus, bet vēl nav skaidrības ar zemes robežām?

— Līdz 15. aprīlim ar robežām iepazīstināsim visus zemes lietotājus. Būtībā zemes platības, kuras varēs šopavasār apsaimniekot, visiem jau zināmas, nav vienīgi uzliktas robežzīmes. Vispirms pagaidu robežzīmes tiks uzliktas pie palīgsaimniecību (mazdārzīņu) zemēm. Zemnieku un piemājas saimniecību zemes ar pagaidu robežzīmēm būs apzīmētas līdz 1993. gada 31. janvārim, taču lietot šo zemi varēs tas, kam tā paredzēta saskaņā ar zemes komisijas lēmumu. Zemnieku saimniecību un palīgsaimniecību robežzīmju uzlikšanu veiks «Zemesprojekta» darbinieki.

Pārāk nervozajiem paju sabiedrību vadītājiem, kuri visā vaino tikai zemes ierīcības darbiniekus, gribu atgādināt, ka jau kopš 30. janvāra visos pagastos ir zemes ierīcības projekti. Pagastu zemes komisijās bija arī bijušo kolhozu (tagad paju sabiedrību) speciālisti, pat agronomi. Tāpēc ir mazliet dīvaini, ka cilvēki, kam ir piemājas saimniecības, savas zemes platības zina, bet paju sabiedrību vadītāji, redz, nevar saprast, cik tad īsti zemes šopavasār varēs izmantot. Atvainojiet, bet līdz pagasta valdes ēkai bieži vien ir tikai dažu minūšu gājiens, lai ieskatītos zemes ierīcības projektā. Tā vien sāk likties, ka cienijamie kolhozu (tagad — paju sabiedrību) priekšsēdētāji pēdējā laikā to vien domāja, kā noturēties savos krēslos, visas pūles veltīja kolhozu pārveidošanas sapulču organizēšanai, bet zemes reformai atlika tik vien laika, lai kritizētu tās gaitu...

Sesijā ļoti asi runāja paju sabiedrības «Nākotne» priekšsēdētājs, cienijamais Bo-

Daugavpils desas kaitīgas veselībai?

Visu desu — gan kūpināto, gan vārīto — Daugavpils gaļas kombināts gatavo no tā dēvētās nosacīti derīgās gaļas. To Daugavpils rajona laikrakstam «Avangards» paziņojis Daugavpils galvenais veterinārais ārsts Venjamīns Hodjušs.

Viņš pastāstījis, ka desām tiek izmantota ar dažādām kaitēm slimu lopu gaļa. Laboratorijas kontroles gaitā liemeņu daļas tiek sasāļotas: pašas sliktākās iznīcinot, bet tās, kuras iespējams lietot, sterilizējot un pārstrādājot desās. V.Hodjušs uzskata, ka šādu gaļas produktu izmantošana uzturā neapdraud cilvēku veselību. Vislabāk gatavot desu izstrādājumus esot pašiem no svaigas gaļas.

J.Silicka foto

rovskā kungs. Bet viņš pats taču ir rajona zemes komisijas loceklis... Negribu sākt atkal strīdēties. Ja jau paju sabiedrībām vajadzīgi vēl kaut kādi oficiāli ielūgumi, lai tās iepazītos ar pagasta zemes ierīcības projektiem, tad, lūdzu, tuvākajās dienās tās tādos ielūgumos saņems.

— Vai visos pagastos ir kvalificēti zemes ierīkotāji un cilvēki pie viņiem var saņemt konsultācijas jebkuros neskaidros jautājumos?

— Līdz šim zemes ierīkotāju varēja satikt zemes komisijas sēdēs. Tagad noteiksim dienas un laiku, kad mūsu darbinieki atradīsies pagasta valdes telpās un pieņems apmeklētājus. Patlaban zemes ierīkotāja nav vienīgi Rožkalnu pagastā. Taču arī tur tuvākajā laikā speciālistu centīsies sameklēt.

Protams, zemes ierīkotājus var kritizēt, var uzdot viņiem nekorektus jautājumus un izteikt indīgas piezīmes, taču jāapzinās, ka mēs esam tikai reformas īstenoņi un varam darīt vienīgi to, ko paredz likums. Ir daudz sūdzību, strīdu, un to pārbaudīšana prasa milziskus daudzus laiku. Jebkurā gadījumā, kad ir divas konfliktējošas puses, vienam jāpaliek zaudētājos, zelta vidusceļu atrast nav iespējams, tikai — kāpēc vainīgs zemes ierīkotājs?

Pagastos zemes ierīkotājiem grūti strādāt arī tālab, ka nav benzīna. Varbūt jaunā rajona valde spēs palīdzēt un vismaz daļēji atbalstīs cilvēkus, kuri šobrīd laukos veic ļoti atbildīgu darbu?

— Ko jūs varat pateikt tiem, kuri par katru cenu grib paātrināt zemes reformas gaitu?

— Jā, pavasaris ir klāt, un visi nervozē. Domāju, ka tie, kuri gribēs zemi apstrādāt un kuriem uz to būs tiesības, šopavasār to varēs darīt. Saprotu arī paju sabiedrību priekšsēdētājus — apsaimniekojamās platības stipri samazinājušās. Bet tur neko nevar līdzēt — zemi nāksies apsaimniekot labāk, domāt, kā no tās iegūt vairāk produkcijas nekā līdz šim. Nu vairs nevarēs strādāt pa roku galam. Zemes reforma jebkurā valstī ir sāpīga lieta, jo kādam zeme tiek atņemta. Pie mums šobrīd tās ir paju sabiedrības. Bet tā tas bija arī tiem bijušajiem zemes īpašniekiem, kuras ar varu sadzina kolhozos...

Ar A.Valaini runāja
Aina Iljina

Par Latvijas Republikas iedzīvotāju reģistru

Dokumenti, kas nepieciešami katram Latvijas iedzīvotājam, ierodoties uz iedzīvotāju reģistrāciju:

1. Bijušās PSRS pase.
2. Dzimšanas apliecība.
3. Ar jums kopā dzīvojošo bērnu, kas jaunāki par 16 gadiem, dzimšanas apliecības.
4. Dokumenti par aizbildniecībā esošām vai rīcībnespējīgām personām.
5. Laulības apliecība precētām personām.
6. Šķiršanās apliecība personām, kam laulība šķirta.
7. Akts par uzvārda vai vārda maiņu personām, kam šī maiņa bijusi.
8. Personām, kas ieceļojušas Latvijas Republikā no Rietumiem (izņemot personas, kuras nav iekļaujamas reģistrā) — uzturēšanās atļauja.
9. Personām, kas ieceļojušas Latvijas Republikā no bijušās PSRS — dokuments, kas apliecina šīs personas ierašanās laiku Latvijas Republikā, vai

darba devēja apstiprināts izraksts no darba grāmatīņas, kas apliecina šīs personas ierašanās laiku Latvijas Republikas teritorijā, vai ja nav citu dokumentu, izziņa no iepriekšējām dzīves vietām.

10. Dokuments, kas apliecina ziņas par jūsu vecākiem (pases, dzimšanas, laulības, miršanas apliecības, dokuments, kas apliecina ierašanās laiku Latvijas Republikas teritorijā).

IEDZĪVOTĀJU REĢISTRA PIRMUZSKAITES VEIDLAPAS PIELIKUMS IR LATVIJAS REPUBLIKAS PILSONĀ IESNIEGUMS.

Šī dokumenta aizpildīšanai būtu jāuzrāda kāds no zemāk uzskaitītajiem dokumentiem, kas apliecina Latvijas Republikas pilsonību:

- TIEŠI
1. Latvijas Republikas pilsonā pase, izdota līdz 1940. gada 17. jūnijam Latvijā, kā arī līdz šim brīdim izdota Latvijas Republikas pase Latvijas Republikas ārvalstu pilnvarotās vēstniecībās.
  2. Līdz 1940. gada 17. jūnijam izdota Latvijas Republikas dzimšanas apliecība, kurā uzrādīta dzimušās personas vecāku pilsonība.
  3. Laulības apliecība, kas izdota Latvijas Republikā līdz 1940. gada 17. jūnijam un kurā uzrādīta laulāto pilsonība.
  4. Latvijas Republikas karaklausības vai aizsarga apliecība.
  5. Vācu okupācijas iestāžu II pasaules kara laikā izdotie dokumenti, kuri izdoti, pamatojoties uz Latvijas Republikas pasēm un citiem Latvijas Republikas pilsonību apliecinājošajiem dokumentiem.
  6. Oficiālas Latvijas valsts iestāžu, kā arī ārvalstu oficiālu iestāžu vēstules, pilnvaras, rīkojumi un citi dokumenti, kuros minēti fakti, kas tieši norāda uz personas piederību Latvijas Republikas pilsonībai.
  7. Dokumenti, kuri apliecina, ka attiecīga persona ieņēmusi amatu Latvijas valsts un pārvaldes institūcijās līdz 1940. gada 17. jūnijam.
  8. Izziņas no arhīviem, ja tās apliecina personas piederību Latvijas Republikas pilsonībai.
  9. Izraksti no dzimtsarakstu biroju civilstāvokļa reģistrācijas ierakstu grāmatām, ja tie apliecina personas piederību Latvijas Republikas pilsonībai.

NETIEŠI

1. Latvijas Republikas Pilsonu komitejas izdota pilsonā apliecība, ja tajā atzīmēts šīs apliecības īpašnieka Latvijas Republikas pilsonību apliecināošs dokuments, kurš minēts vienā no augšminētajiem 1.—9. punktiem.
2. Izraksts no baznīcas grāmatas.
3. Jebkurš Latvijas Republikas izdots dokuments, kā arī arhīva izziņa, kas apliecina personas legālu atrašanos Latvijā līdz 1940. gada 17. jūnijam, savukārt, ja no šī dokumenta neizriet šīs personas piederība citas valsts pilsonībai.
4. Pamata un vidējo mācību iestāžu beigšanas atestāti, kas izdoti līdz 1940. gada 17. jūnijam.
5. Dokuments, kas apliecina īpašuma tiesības uz zemi Latvijas Republikā vai lauku saimniecību (tai skaitā arī dokumenti par kompensācijām nepamatoti represētajam).

Ir vēlams, ka Latvijas Republikas pilsoņi nokārto savu reģistrāciju līdz 1992. gada 1. jūlijam. Iedzīvotāju reģistrā vēlams ierasties reizē visiem pilngadīgajiem ģimenes locekļiem ar saviem dokumentiem. Vecāki ņem līdzi savu nepilngadīgo bērnu dokumentus.

Latvijas Republikas Pilsonības un imigrācijas departaments

(LETA)

LUKSUS PRIEKŠMETS VAI PRESTIŽA LIETA?

Interesantus skaitļus par demogrāfisko situāciju jaunākajā laikrakstā «Izglītība» min P.Zvidriņš, Baltijas demogrāfu asociācijas priekšsēdētājs: «Pēc demogrāfiskās situācijas uzlabošanās astoņdesmito gadu otrajā pusē pēdējos gados tā atkal pasliktinās. Sākot ar 1988. gadu, regulāri samazinās dzimušo skaits. 1990. gadā republikā piedzima 37,9 tūkstoši bērnu jeb par 4,2 tūkstošiem bērnu mazāk nekā 1987. gadā. 1991. gadā piedzimušo skaits sarucis vēl par 2 tūkstošiem, un, rēķinot uz 1000 iedzīvotājiem, tas bija zemākais visā Latvijas vēsturē. Turpretī mirušo skaits pēdējos divos gados ir rekordlīmenī. Vidējais mūža ilgums 1990.-1991. gadā noslīdējis līdz 69 gadiem, kas atbilst piecdesmito gadu otrās puses līmenim. Nevienā no Eiropas valstīm nav tik augsta vīriešu mirstība kā Latvijā, tikai dažās Austrumeiropas valstīs ir vēl nedaudz augstāka sieviešu mirstība.»

Tāda pat aina, ka aizvien mazāk ģimeņu izšķiras par dzīvības došanu jaunam Latvijas pilsonim, vērojama arī pašu mājās — mūsu rajonā. No 680 bērniem, kas dzimuši 1986. gadā (visaugstākais dzimstības līmenis) dzimstība ir kritusies līdz 577 bērniem (pagājušajā gadā). Un arī šis skaitlis saglabājas, pateicoties tam, ka laukos minētajā laikā posmā dzimstība no 296 bērniem palielinājusies līdz 312. Bet Preiļos tā ir samazinājusies no 189 (1986. gads) līdz 128 (1991. gads), Līvānos attiecīgi no 205 līdz 137. Vai pilsētnieku ģimenēs lielās dārdzības apstākļos bērnu uzturēšana un audzināšana kļūst par luksusa un prestiža lietu, ko ne visi varēs atļauties?

Bet stārķu iecienītākās vietas mūsu rajonā esot Stabulnieku, Galēnu pusē, kur vairāk pamatiedzīvotāju.

Ziņas par mūsu rajonu gūtas no rajona pediatriem.

L.Sila

LASĪJUMI PAR LATGAĻU LITERATŪRU

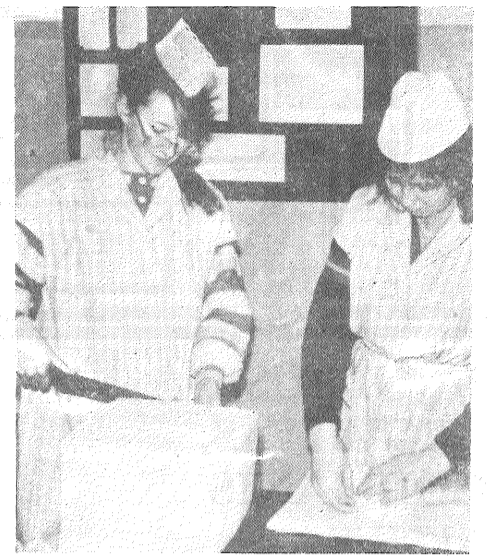
Rajona kultūras darbinieku semināra ietvaros bija organizēti lasījumi par latgaļu literatūru.

Klātesošie tika iepazīstināti ar šīgada jubilāriem S.Cunski, P.Apšiniņu, A.Goru, J.Leli, un mūsu novadniekiem V.Munduru, M.Skuju, O.Spoģi, O.Zvidri, P.Prikuļi un R.Mūku, kā arī saņēma informāciju par pieejamām latgaļu autoru grāmatām.

Rajona kultūras nama metodīķe S.Kurtiņa runāja par Lieldienu svinēšanu un dažādām izdarībām, kas saistās ar šiem svētkiem. Vai patlaban katrs varēs piepildīt seno ticējumu: ja Ziemassvētkos vajadzēja baltu kreklu, tad Lieldienās — jaunu?

Ar gaidāmajiem svarīgākajiem pasākumiem semināra dalībniekus iepazīstināja kultūras darba koordinatore I.Ancāne.

V.Romanovskis

CEĻĀ UZ ROZĀ SAPNI

Ne viens vien šī veikala apmeklētājs durvis aiz sevis ir aizvēris ar slapju muguru, sevišķi, ja ir nācies iepirkties visās tā nodaļās. Baltos pārdevēju virsvalkos tērptas jaunas un izskatīgas būtnes katru pircēju vēlēšanos steidz nolāsīt vai no acīm — viena taujā, ko pircējs vēlas, otra steidz pasniegt, gadās, ka trīs prasīto piena pudeļu vietā dod trīs limonādes, bet trešā rēķina un vēl kāda palīdz ar padomu. Visa šī rosišanās tomēr nemaz pie tik ātra

gala rezultāta nenoved, un daudzi Preiļos, starpsaimniecību celtniecības organizācijas mikrorajonā dzīvojošie par savu veikalu «Celtnieks», kas ir nodots Preiļu kooperatīvās arodvidusskolas pārziņā, reizēm izsaka neapmierinātību. Tomēr kā kompensācija šī veikala pircējiem tiek izrādīta tāda laipnība un apkalpošanas kultūra, kādu, viņi var būt droši, nevienā citā Preiļu veikalā nesaņemt.

Stāsta Preiļu kooperatīvās arodvidusskolas direktora vietniece mācību un ražošanas darbā Anda Mihailova:

— Ar šo veikalu, kuru ieguvām savā pārziņā gandrīz pirms trijiem gadiem, esam ļoti apmierināti. Prakses jaunajam pārdevējam te varam organizēt pavisam citādi, nekā savā laikā tas bija veikalā «Kooperators», kur praktiski mūsu audzēknēm nebija nekādas atbildības un arī īsta darba. Šajā veikalā tirdzniecības zālē un visu preču sagatavošanas darbu veic pašas praktikanšu meistar vadībā. Protams, arī veikala vadītāja un divi noliktavu pārziņi ir patstāvīgi darbinieki. Veikalā parasti vienlaicīgi strādā visa grupa atbilstoši mācību un prakses plānam. Audzēknes te gūst visas iemaņas pilnīgi patstāvīgam darbam. Te ir darīšana ar īstu naudu, pie tam, pašreizējos apstākļos — ar lielām summām. Te ir jāņem vērā strādāt precīzi, lai nodrošinātos no nepatīkamiem gadījumiem (pircējam ir sāpīgi pārmaksāt, bet pārdevējam — noteikti lielāku izrūķumu), šajā veikalā ir nateikums, ka maksu par pirkumu vienmēr rēķina divatā — viena uz kases aparāta, otra — uz skaitļiem. Tomēr paretam gadās domstarpības, piemēram, iesācēja kļūdās un izdod lielāku naudas summu. Un ir nepatīkami, ja šo nepieredzējušo meiteņu pārskatīšanos jaunprātīgi izmanto. Vēl šim veikalam ir tāda specifika, ka tas bieži tiek slēgts uz inventarizāciju, praktiski reizi divās nedēļās. Vēl nesen, kad preču bija ļoti nedaudz, ar to vareja stundas laikā tikt galā, nu tas prasa ilgāku laiku. Veikalu parasti slēdzam pirmdieni pēcpusdienās. Pa divām nedēļām, ja arī jaunajam pārdevējam nav veicies ar precīzu rēķināšanu, izrūķums ir neliels. Bet arī to viņām nākas segt no sava paša nopelnītā šajā laikā. Tā ka viss tiek darīts, lai iemācītos nekļūdušu darbu. Šāda bāze praksei ir liela patērētāju biedrības pretimnāšana. Šāda veida veikals — vienīgais republikā. Un pārsvarā pircēji no tuvākās apkārtnes iecietīgi izturas un cenšas saprast, ka arī te būtībā ir skola. Lūk,

vēl vakar saņēmu pateicības vēstuli no vienas pircējas tieši par laipnu apkalpošanu «Celtniekā».

— Vai šis mācību gads skolas dzīvē atšķiras ar ko būtisku no iepriekšējiem?

— Ar katru gadu skolā ienāk sarežģītāks audzēkņu kontingents. Bez tam jāatzīst, ka skolās vāji māca latviešu valodu (krievu skolās). Daudzi to zina slikti. Šogad pirmo reizi mūsu skolā būs tā, ka krievu grupas kvalifikācijas eksāmenu varēs kārtot tikai tad, kad būs nokārtojušas eksāmenu latviešu valodā. Lai cik tas nešķistu dīvaini, bet arī matemātikas zināšanas ne visiem ir pienācīgi līmenī, un kuriozi, ka mūsu audzēkņi netiek galā ar reizrēķinu! Taču, uzņemot skolā, līdz šim lielu atlati nevarējām veikt, jo pamatā bija patērētāju biedrības norīkojums, ar kuru pie mums ieradās mācītienesgrūbetāji.

Par jauno mācību gadu, ko un cik uzņemsim, cerams, ka lemsim šonedēļ, kad būsīm saņēmuši no republikas Patērētāju biedrības savienības valdes ziņas, ko un cik mums solis fināls. Taču plānojam no jauna sākt mācīt pārdevēja — sagādnieka un maizes cepēja — konditora profesijas. Esam atmetuši domas par bārmeņu mācīšanu, pēc tiem pieprasījums nav paredzams. Šogad mūsu skolu beidz 5 grupas — 100 speciālisti. Analogi tikpat rudenī vajadzētu arī uzņemt. Bet jau tagad ir zināms, ka pusei no šiem beidzējiem būs grūtības darba saņemšanā. Arī 16 absolventiem, kas nāk no mūsu rajona, diezgan neskaidri par nākamo darba vietu. Praktiski darbs paredzams tam, kas ir no laukiem. Cerības rada vienīgi tas, ka veikalos palielinās un turpina augt preču klāsts. Varbūt drīz atkal dzīvošim preču pārpilnībā un darba pietiks visiem.

Vēl Anda Mihailova nedaudz ieskicēja tālāku nodomu aprises. Iespējams, ka parālieli Preiļu, Līvānu un Aglonas patērētāju biedrībām izveidosies arī sava — kooperatīvās arodvidusskolas patērētāju biedrība. Uz vietas apmācītu ne tikai pārdevējus, bet arī sagatavotu biedrību priekšsēdētāju un

vietnieku darbam. Daudz kas atkarīgs no celtniecības darbu ātruma. Ja būs gatavs mācību korpuss, iespējams, ka atradīsies vieta savam veikalam, kura nodrošināšana ar precēm būs prakses uzdevums tiem sagādniekiem, ko paredzams apmācīt. Šogad skolai nopirkta jauna smagā automašīna, visas iespējas, lai slēgtu līgumus ar jauniem saimniekiem. Un varbūt tādējādi īstenotos arī preliešu rozā sapnis par produkciju no laukiem pa vistaisnāko ceļu uz veikalu bez vizināšanās un izniekošanas Daugavpilī.

Ja būs gatava jaunā ēdnīca, tajā ne tikai ēdinās savus audzēkņus, bet mācīsies arī uzcept ko tādu, kas būtu pārdodams citiem. Ar «ja» var iesākt vēl vienu teikumu, to, kas attiecas uz topošo sporta zāli. Izpaliks lielā maksa par pilsētas sporta zāles izmantošanu fizikultūras stundām.

L.Rancāne

ATTEĻOS:

• Sandra Gailīte ir viena no piecām meistārēm, kuru vadībā veikalā «Celtnieks» norit prakses darbs. Sandra — viena no meiteņu vidū iecienītākajām. — liecina arī starp viņām veiktās aptaujas. Varbūt viņai izdodas saprasties ar meiteņiem labāk tāpēc, ka pati tikai dažus gadus par viņām vecāka? Vai arī tāpēc, ka pašai nākas dzīvot kopmītnes istabīnā, jē nav dzīvokļa? Sandras padomu šoreiz klausā Inga Jackeviča.

• Alina Olseikaite ir liepājniece, bet labprāt paliktu Preiļos, jo viņai te ir iepatīcies.

• Iveta Volonte mācās ar Līvānu patērētāju biedrības norīkojumu un ir viena no visspējīgākajām skolas audzēknēm, kas saņem astoņas un deviņas balles. Ar lielu atbildības sajūtu pret mācībām un prakses darbu izturas jēkabpiliete Linda Ceple. Starp šī gada beidzējiem jēkabpiliešu grupa ir vislielākā — 19 cilvēki.

Visas attēlos redzamās meitenes ir no T7 grupas, ko arī kopumā skolā raksturo kā spēcīgu un mācībās labu grupu.

J.Silicka foto

Kolhozu nav, bet ko tālāk?

Aizritējis 15. marts, garām lauksaimniecības uzņēmumu un zvejnieku kolhozu likvidēšanas pirmais posms, ko bija noteicis likums. Tagad vajadzētu tā kā sākties privatizācijas otrajam — grūtākajam un sarežģītākajam posmam. Bet būtībā notikusi tikai agrāko kopsaimniecību izkārtnu nomaipa, jo tikko nodibinātās paju sabiedrības ir tikpat nabagas kā līdz šim, parādos līdz matu galiem, un, lai turpmāk varētu vilkt dzīvību, tām vajadzīgi jauni kredīti. Ielūkojoties tikai redakcijas pastā, var skaidri noprast, ka tā dēvētās pārveidošanas sapulcēs daudz pašdarbības un līdz ar to savairojies milzums neskaidru jautājumu. Turpinās arī nesaskaņas starp topošajām zemnieku saimniecībām, kurās strīdīgās puses cenšas pēc iespējas vairāk iesaistīt dažādu instanču, iegūt sev iekārto gabalu zemes, nerēķinoties ar kaimiņu. Vispirms ielūkosimies Pēterā Grāvera vēstulē, kas atsūtīta no Grāveriem Līvānu pusē:

«Jersikas pagasta zemes komisijā pieprasīju tēva zemi septiņu ar pusi hektāru platībā un iespēju robežās to palielināt līdz apaļiem desmit hektāriem, ko pagasta deputātu sesijā arī apstiprināja. To man pirmajā tikšanās reizē apsolīja arī zemes ierīkotājs. Bet laikam viņam šeit atradušies draugi, kuriem zemi sāka mērit pirmajiem, mēs ar viņu

saikldojāmies. Un drīz dzirdēju citas valodas: šis neesot vainīgs, ka mana tēva zeme tik maza un vēl jādalās ar māsu, vairāk man nepienākas, ka citi arī esot cilvēki. Pēc visa tā griezos rajonā, tad Rīgā, līdz 6,05 hektāriem tiku. Bet mani interesē: kad saņemšu piešķirtos desmit hektārus? Lūdzu palīdzēt to noskaidrot.»

Vēl viena vēstule. Tās autors lūdž viņa vārdu neizpaust, «jo maniem bērniem būs slikti dzīvot šajā paju sabiedrībā», un piebilst, ka tādi jautājumi nodarbinot arī daudzus citus. Viņš taujā:

«Ja cilvēks visu mūžu nostrādājis kolhozā, no devis tam savu mantu, viņam aprēķināta gan mantas, gan darba pajas daļa, vēl arī mirušo tēva un mātes darba pajas, tagad ir pensijā un apstākļu dēļ ir spiests doties dzīvot ārpus šīs paju sabiedrības, vai viņam ir tiesības saņemt savu daļu: vai tā ir jāatstāj tur, kur ir? Mums Rožupē kolhoza priekšnieks Pastars paskaidroja, ka savās vecumdiēnās varu dzīvot kaut vistālākajā republikas malā, bet pajai jāpaliek uz vietas un nekāda izmaksāšana nenotiks. Vai tā var būt?»

Bet vai var būt valsts, kurā cilvēks nevar saņemt to, kas viņam pienākas? Domāju gan, ka neviens no mūsu Latvijas Republikas likumiem nav vērst uz to, lai ierobežotu vai apspiestu savu

pilsoņu tiesības, kāpēc lai Rožupē būtu izņēmumi. Cita lieta, ka paju sabiedrībai nav līdzekļu, lai norēķinātos ar visiem gribētājiem saņemt savu daļu tūdaļ uz vietas. Cienījamais vēstules rakstītājs, jūsu manta nevar pazust, ja saimniecībā domā savādāk, jums vēl ir tiesības uz pēdējo instanci — tiesu, ja negribat, lai jūsu paja paliek sabiedrībā un jums tā dod ik gadu dividendes. Vēl viens jautājums — kāpēc sabiedrība nevar paju biedriem izskaidrot būtību tā, lai būtu skaidrs.

No Jūrmalas pilsētas Engures ielas uz rakstu «Novadniekā» šā gada janvārī atsaucies Jāzeps Vindelis — runa ir par «Strīdi ap sīkumiem», bija dubultpriecīgs: gan par to, ka cilvēks atgriežas pie savas tēvu zemes, gan par to, ka mierīgā un lietišķā sarunā izdevies nokārtot vēl vienu strīdu. Bet izrādās, ka nekā. Runa bija par Jāņa Vindeļa (laikam brāļa) un Teklas Zihares pretenzijām uz kādu zemes gabalu. Vēstules autors raksta:

«Abpusējo strīdu izšķirt bija ieradies no Rīgas — AP Zemes komisijas konsultants jurists E. Rutka kungs, informācijā bija minēts, ka strīds novērsts un viss kārtībā. Bet... Tikko Rutka kunga kāja bija pāri Rudzātu pagasta valdes nama sliksnim, tānī pašā vakarā T. Zihare sacerēja vēstuli par atteikšanos no samierināšanas uz Augstāko Padomi un

uzsvēra, ka pagasta zemes komisija nedodot solītos 6,7 hektārus un patur Jāņa Vindeļa mantotās zemes daļu. 11. februārī es pats tikos ar Rudzātu pagasta zemes ierīkotāju Vaivoda kungu un noskaidroju, ka viņai tā platība ir iedalīta, ka šī atbildīgā persona neko nav dzirdējusi par vienošanās laišanu, un mērnieks pārlicināts, ka viss kārtībā. Tā šis strīds par sīkumiem turpinās.»

Varu piebilst, ka ne tikai Rudzātu pagastā, tādi ķīviņi notiek arī citur, neliekoties ne zinīs pat par to, kas skaidri un gaiši norādīts mūsu valsts likumā par zemes reformas pirmo kārtu. Aizrāvušies ar saviem plāniem un «savu taisnību», strīdnieki redz tikai to, kas tiem labāk patīk, un pretinieku otrajā pusē.

Avīze vēl ne reizi raksūs par šīm problēmām, par to, kas izmainījies, kad kopsaimniecību izkārtnu vietā nu ir paju sabiedrību nosaukumi, kā to un zemnieku attiecības izceļ svētākais no zemnieku pienākumiem — pārcara lauku darbi, par daudz citu. Bet vai to, ko var noskaidrot uz vietas, ko var panākt labu kaimiņu attiecību vārdā un lai katram cilvēkam būtu skaidrs, kas un kā norit mūsu laukos, katrā ziņā jāpāceļ līdz rajona un republikas līmenim?

A.RANCĀNS

◆ 25. marts — komunistiskā terora upuru piemiņas diena

Pavasara melnā nakts

Dabas amodu cilvēks allaž saista ar cerību. Jo īpaši — zemnieks. Bet 1949. gada pavasarim tuvojoties, darbi negāja no rokas. Pārāk nemierīgs bija prāts. Un jauna nojausma lika domāt — kā dzīvošu rīt, vai nokopšu paša apsēto tīrumu, vai varēšu nokārtot nodevas, kas jau iepriekšējā rudenī manu sētu faktiski iedzinušas strupceļā? Spalgs klauvējiens pie nama durvīm sekoja kā atbilde šiem daudzajiem «kā?». Un cilvēks cēlās augšā, lai, steigā pakēris līdz visnepieciešamāko, dotos izmisuma un neziņas tumšajā naktī...

Vēsturnieks Jānis Riekstiņš jau vairākus gadus pēta materiālus, kas saistīti ar 1949. gada 25. marta deportāciju. Pārliks desmitiem dokumentu sējumu, kas stāsta par vienu no skaudrākajām mūsu tautas sāpēm. Vaicāts par to, vai šis temats jau izpētīts pilnībā, zinātnieks atbildēja:

— Nebūt nē. Pagaidām izdevies noskaidrot varbūt tikai pašus būtiskākos aspektus, jo tagad ir pieejami arī vairāki ļoti svarīgi toreizējās PSRS un Padomju Latvijas valdības pieņemtie direktīvie akti. Tie nepārprotami liecina vienu, proti, totalitārisma sistēmā viss ticis ārkārtīgi stingri reglamentēts. Izstrādājot deportācijas mehānismu, īpašas instrukcijas noteica ikvienas represīvās iestādes katru soli. Otrs nozīmīgs moments, kā var secināt, iepazīstoties ar arhīvu materiāliem, ir tas, ka akcija tika laikus iekārtota un rūpīgi gatavota pašā «augšā», turēta lielā slepenībā un praktiski pēdējā brīdī darīta zināma vietējiem pagastu darbiniekiem.

— Ir dokumenti, kas to apstiprinātu? — Manā rīcībā ir PSRS Ministru Padomes 1949. gada 29. janvāra lēmums par tā dēvēto kulaku, nacionālistu un bandītu atbalstītāju deportāciju no Baltijas republikām. Cik zināms, tad PSRS Valsts drošības ministrija, tāda toreiz pastāvēja, līdztekus izdeva pavēli un instrukciju par kārtību, kādā veicama šo nelaimēto izsūtīšana. Man ir zināms šīs instrukcijas numurs — 0068, taču pašu šo instrukciju vēl līdz šim nav izdevies atrast nevienā Latvijas arhīvā. Uzskatu, ka tā vai nu iznīcināta, vai arī noslēpta visdziļākajos Maskavas arhīvu plauktos. Tas arī saprotams, jo instrukcijā droši vien bija norādīts, kā šis cietsirdīgais darbs ir darāms: kam jāgādā par transportu, kam jāizdara cilvēku apcietināšana, ešelonu pavadīšana utt. Tam visam bija jābūt precīzi ievērotam un nelokāmi izpildītam. Taču šai sakarā uzmanību saista Latvijas PSR valdības tā pašā gadā 17. marta lēmums numur 282 ar atzīmi «Pilnīgi slepeni» par 10 tūkstošu tā dēvēto kulaku ģimeņu izsūtīšanu uz specnometinājumu attālās PSRS vietās. Šo lēmumu gribu akcentēt tamdēļ, ka līdz plānotajai iedzīvotāju izsūtīšanas dienai bija atlicis ļoti maz laika, un praktiski viss bija sagatavots — saraksti sastādīti un Valsts drošības ministrijā sagatavotas izsūtāmo lietas. Pagaidām man nav izdevies atrast kādu liecību, kas apstiprinātu, ka šāda Latvijas PSR valdības sēde būtu notikusi un ka tajā būtu apspriests minētais jautājums. Atliek secināt, ka šāda sēde nemaz nav notikusi. Kaut gan lēmumu numur 282 parakstījis toreizējais Latvijas PSR Ministru Padomes priekšsēdētājs V. Lācis un LPSR

MP lietu pārvaldnieks I. Bastins. Tas nepārprotami liecina par to, kā un kādā veidā šie drausmīgie lēmumi tikuši akceptēti, kas faktiski nekādi vairs nevarēja grozīt cilvēku likteņus, kas bija iekļauti melnajā sarakstā. Viss bija jau rūpīgi iepriekš izplānots, atlika tikai attiecīgajā dienā un stundā iedarbināt deportācijas mehānismu. Tas arī tika izdarīts.

— Tāpēc varbūt vēlreiz ielūkosimies jau minētajā PSRS Ministru Padomes dokumentā?

— Zīmīgi tas, ka arī šai lēmumā ir runa par 10 tūkstošu «kulaku» ģimeņu izsūtīšanu no mūsu republikas. Ilgu laiku mēs nezinājām, ka nelaimīgo skaits ir krietni lielāks. Tagad noskaidrots, ka tai liktenīgajā marta naktī no Latvijas uz dažādiem Padomju Savienības apgabaliem tika izvests vairāk nekā 13,5 tūkstoši ģimeņu.

— Kā tas varēja atgadīties? Tajos laikos, cik zināms, varas lēmumus un rīkojumus pakļautās institūcijas centās punktuāli ievērot.

— Lieta tāda, ka toreiz sevišķi modē bija plānu pārpildīšana. Katrs priekšnieks centās kā varēja, lai kaut kādā veidā izkalpotos pastāvošajai varai. Tāpēc sarakstos pēdējā brīdī, jau akcijas gaitā, iekļāva arī ģimenes, kas faktiski neskaitījās «kulaku» kategorijā, taču bija nevēlamas vietējai varai. Tas ir viens moments, otrs — cilvēki. Nelaimēto tuvumu nojauzdami (informācijas noplūde tomēr bija, lai arī kādā slepenībā to centās turēt), slēpās pie radiem vai draugiem, kas, pēc viņu aplēsēm, nevarētu būt iekļauti izvedamo sarakstā. Taču daudzi no viņiem tika sadzīti rokā un aizvesti uz Sibīriju reizē ar tā dēvēto kulaku atbalstītājiem. Tagad jau var droši sacīt, ka tonakt pavisam no Latvijas bija izvesti vairāk nekā 43 tūkstoši tās iedzīvotāju. Protams, arī šis skaits vēl jāprecizē, taču, domāju, ka būtiski tas neizmainīsies.

Tomēr gribu sacīt ko citu: cilvēku apcietināšana un izsūtīšana turpinājās arī pēc 25. marta. Represīvās iestādes tvarstīja tos latviešus, kas pirms kara bija dzīvojuši Padomju Savienībā un tur par dažiem «pārkāpumiem» kā tautas «ienaidniekiem» tika notiesāti, bet pēc atbrīvošanas no lēģeriem bija apmetušies uz dzīvi Padomju Latvijā. Apcietināja un izsūtīja arī daudzas tā dēvētās nacionālistu un bandītu atbalstītāju ģimenes. Melnā nakts turpinājās vēl ilgi. Vai bez tās būtu iedomājama tik «vienprātīga» latviešu zemnieku iestāšanās kolhozos tieši tajā pavasarī, ar kuru izveidošanu arī sākās mūsu lauksaimniecības krass panākums, bet ļaudis dienas vadīja vienās bailēs.

Stāstījumu pierakstīja
Vitolds Beķeris,
LETA korespondents

Piemiņa nedrīkst pazust

Latviešu kalendārā Lielā Māras diena ir iezīmēta ar melnu. Tautas lielo pārdzīvoju diena — komunistiskā terora upuru piemiņas diena. Preiļos tā sāksies ar aizlūgumu baznīcā, bet pustrījos dienā rajona kultūras nama mazajā zālē Preiļu represēto klubs aicina uz groziņu vakaru.

Māte, māte, mīļā māte,
Ne tā mana mūža māte;
Tā zemīte, tā saulīte,
Tā bij mana mūža māte.

Tautas dziesmā grodi izteiktās mūžības domas daudzām jo daudzām palīdzēja saglabāt garu ilgajos izsūtījuma gados. Bet atmiņas...

— Uz šodienu tās tā arī nav pierakstītas. — saka Preiļu represēto kluba priekšsēdētāja Terēzija Lakovska. — Daļa vainas te ir mūsu pašu: gan lielā nevaļā, gan jau arī vecums liek sevi manīt. Bet tas ir jādara. Obligāti jāizdara. Šeit mums varētu palīdzēt gados jaunāki cilvēki. Piemēram, no muzeja. Atmiņas tā ir mūsu darba viena daļa. Jā, šeit vēl ir jārunā par represēto sarakstu sastādīšanu, minot visus izvestos un tālā pusē apglabātos.

Otrs — mūsu aizsākts darbs — ir piemiņas akmens uzstādīšana Preiļos, Tirgus laukumā pie baznīcas. Piemiņas plāksne jau ir uzliktā. Ir atrasta arī māksliniece, kas šo darbu veiks. Tagad galvenais ir naudas lietas. Vienu tūkstoti mums ziedoja Preiļu sagādes apvienība. Ceru uz kooperatīviem. Individuāli savācām ap pusotra tūkstoša rubļu. Starp ziedotājiem varu minēt Jāni Teilānu, Edmundu Stupānu, Mūrnieku dzimtu, Teklu Čoķeri, Francišku Pīzeli, Janīnu Sondori un vēl daudzus citus. Aglonā 15. augustā šim mērķim savācām 130, bet 1. vidusskolā — 60 rubļus. Nauda piemiņas akmens uzstādīšanai ir prasīta arī rajona izpildkomitejā.

Preiļu represēto klubs, kas darbojas Latvijas politiski represēto apvienības ietvaros, uz šodien apvieno tikai divus desmitus cilvēku. Tas ir ļoti maz salīdzinājumā ar izvesto skaitu. Daudzi turpūt vienkārši neko nezina par kluba pastāvēšanu, bet krietna daļa baidās. Joprojām baidās runāt

atklāti par pārdzīvoto. Un viņu mūža lielākā daļa ir pagājusi šajās bailēs: ka tik atkal kaut kas nenotiek.

Bet tieši represēto klubs kā sabiedriska iestāde varētu viņiem palīdzēt, aizstāvēt tos. Teiksim tā pati medicīniskā palīdzība. Ar Latvijas Republikas Ministru Padomes 1991. gada 28. jūnija lēmumu Nr. 169 «Par medikamentu un medicīnisko izstrādājumu mazumcenu un iedzīvotāju sociālo aizsardzību sakarā ar medikamentu un medicīnisko izstrādājumu jauno mazumcenu ieviešanu» nepamatoti represētie un bijušie nepilngadīgie koncentrācijas nometņu ieslodzītie, kā arī tiem pielīdzinātās personas bez maksas var saņemt medikamentus, ārstniecības augus, minerālūdeni, slimnieku kopšanas piederumus, dzirdes aparātus utt.

Tepat kaimiņos Daugavpils politiski represēto klubs ir panācis, ka pilsētas valde pagājušajā gadā pieņēma lēmumu, kas paredz viņiem arī citus atvieglojumus. Tā, piemēram, paredzēta 50 procentu atlaide no maksas par dzīvokli un komunālajiem pakalpojumiem (izņemot apmaksu par telefonu), viņi ir atbrīvoti no ienākuma nodokļa.

Kā sabiedriska organizācija politiski represēto klubs varētu griezties pie rajona valdes ar lūgumu pieņemt lēmumu par taisnības atjaunošanu un nepamatoti represēto sociālās aizsardzības nodrošināšanu.

T. Lakovska, stāstot par kluba darbu, lūdz visus represētos apvienoties, stāties klubā, līdz ņemot rehabilitācijas dokumentus. Svarīgi piezīmēt, ka atvieglojumi ir paredzēti arī izsūtījumā dzimušajām personām. Un vislabāk tas ir izdarāms tieši 25. martā. Jo klubam pašlaik nav ne savu telpu, ne telefona.

Šī tikšanās, šī piemiņas diena priekšējiem var kļūt par ļoti aktuālu jautājumu apspriešanu. 28. martā Ogrē tiks dibināta jauna partija, kas savās rindās centīsies apvienot bijušos leģionārus, aizsargus, nacionālos partizānus un nepamatoti represētos. Tā centīsies aizstāvēt viņu intereses jaunajā Saeimā.

Voldemārs Romanovskis

«Latva» paliek uzticīga klientiem

Pēdējā laikā parādījusies jauna apdrošināšanas akciju sabiedrība «Dukāts», kas pretendē uz darbības sfēru lauku apvidū — paju sabiedrības un zemnieku saimniecībās. Bet ko dara mums labi pazīstamā valsts apdrošināšanas inspekcija, kas pārtaps par apdrošināšanas firmu «Latva»? Kādas ir tās funkcijas? Par to — saruna ar «Latvas» Preiļu un Līvānu nodaļu vadītājiem Annu SONDORI un Antonu ZALĀNU.

RED. Akciju sabiedrība «Dukāts» izvērsusi plašu un aktīvu darbību, dzirdēts, ka veido savu reklāmu, un viņuprāt visiem lauku ļaudīm vajadzētu izmantot tikai tās pakalpojumus. Varbūt jūsu firmai vairs nav ko darīt mūsu rajonā?

A.SONDORE. Mēs pieturamies pie vispārpieņemtiem likumiem un normām — par konkurentiem neteikt neko sliktu. Kas attiecas uz mūsu darbību, tad «Latva» paliek uzticīga saviem klientiem.

A.ZALĀNS. Mana attieksme pret jaunu apdrošināšanas sabiedrības veidošanos ir pozitīva. Un no konkurences es nebaidos. Mūsu apdrošināšanas likmes pamatā palikušas zemas, kaut arī visur ceļas cenas. Piemēram, ekām likme ir pat samazinājusies. Un tas konkurējošām firmām jāņem vērā.

RED. Jūsu darbība rajonā zināma, daudzi izmantojuši jūsu pakalpojumus, pazīst jūsu aģentus uz vietām, kuri ir visos pagastos. Tā teikt, veca draudzība nerūs. Cik man zināms, ir jaunas rekomendācijas jūsu firmas attiecību veidošanai ar klientiem.

A.ZALĀNS. Sakarā ar zemnieku saimniecību straujo veidošanos «Latva» ir ieviesusi jaunu apdrošināšanas veidu «Zemnieku saimniecību mantas apdrošināšana». Ar zemniekiem slēdzam kompleksus līgumus par pazeminātiem tarifiem, lai dotu viņiem iespēju apdrošināt visu mantu. Bez tam ilggadējiem klientiem dodam maksājumu atlaides līdz 50 procentiem.

Vēl viens jauns apdrošināšanas veids —

strādājošo darbinieku apdrošināšana par organizācijas līdzekļiem. Ja organizācija apdrošina visus savus darbiniekus, tad maksājumi ir 1 procents no apdrošināšanas summas, ja izlases veidā — tad 1,2 procenti.

A.SONDORE. Piebūrdi, ka saglabājas arī iepriekšējie noteikumi, pie kuriem klienti ir pieraduši. Mēs joprojām apkalpojam valsts un kooperatīvās, sabiedriskās un reliģiskās organizācijas, paju sabiedrības un fiziskās personas. Pašreiz tiek izstrādāti jauni pilsoņu apdrošināšanas noteikumi, kuros būs ņemtas vērā viņu intereses. Agrākās apdrošināšanas inspekcijas vienmēr centās iet pretim saviem klientiem. To darīs arī «Latva», un tas ir zināms garants mūsu sadarbībai.

RED. Priekšstats par jūsu darbību rādīs. Bet vai daudz ir bijis izmaksu?

A.ZALĀNS. Diezgan daudz. Pagājušajā gadā esam snieguši palīdzību 430 pilsoņu saimniecībām par bojātām ekām un mantu, 725 saimniecībām — par kritušiem dzīvniekiem, 526 transporta līdzekļu īpašniekiem — par bojāto transportu. Par traumām un nāves gadījumiem izmaksāts 826 cilvēkiem, kā arī 245 bērniem par traumām. 1710 pieaugušu cilvēku un 331 bērns saņēmis apdrošināšanas summas, izbeidzoties ilgtermiņa apdrošināšanas līgumiem.

Apdrošināšanas firma «Latva» arī turpmāk cer uz sadarbību un garantē apdrošināšanas summu izmaksu.

RED. Paldies par sarunu!

A.Rancāns

Lemj rajona patērētāju biedrību savienības padome

Rajona patērētāju biedrību savienības pirmā sasaukuma padomes sēdē izskatīts patērētāju kooperācijas darbs 1991. gadā, kā arī apspriesti vairāki citi jautājumi.

Patērētāju biedrību savienības valdes locekle Rubenes kundze atzīmēja, ka, neskatoties uz strauji augošajām cenām, pārtikas produktu kvalitāte pasliktinās. Sviests kļuvis līdzīgs margarīnam, krējums — kefiram. Neizpratnē rada atšķirības cenās, ko nosaka Daugavpils un Jēkabpils piena un gaļas kombināti. Daugavpils gaļas kombināts veikaliem piegādā sasalušu gaļu un gaļas izstrādājumus, kuriem beidzies realizācijas termiņš. Tāpēc padome lūdz rajona sanitāri epidemioloģisko dienestu stingrāk kontrolēt pārtikas preču kvalitāti pārstrādes uzņēmumos.

Rajona patērētāju biedrību savienības padomes locekļiem nopietnas bažas rada preču «pārsūknešana» no patērētāju kooperācijas veikaliem uz komercveikaliem, bet nu jau par krietni augstāku cenu. Tāpēc preču ražotāji jaunās preces piegādā par augstāku cenu.

Sēdē tika runāts arī par to cilvēku godīgumu, kuri pārdod preces patērētāju kooperācijas veikalos. Rajona patērētāju biedrību savienības revīzijas komisijas priekšsēdētāja Kuzminas kundze ziņoja, ka par uzticības zaudēšanu 1991. gadā no darba patērētāju kooperācijā atbrīvoti vairāki darbinieki.

Padomes locekļi atzīmēja, ka patērētāju kooperācijā, tāpat kā jebkurā organizācijā, strādā dažādi cilvēki, un pašreizējā ekonomiskajā situācijā, kad valda haoss un strauji pieaug

inflācija, iedzīvotāju spriedze bieži vien tiek izlādēta pie pēdējā cilvēka, kas pircējam pasniedz preci, — pārdevēja. Tāpēc ir jāizstrādā godīgi tirdzniecības darbinieku morālās un tiesiskās aizsardzības mehānisms.

Lielus zaudējumus patērētāju kooperācijai rada lielais zādzību skaits. Līvānu pilsētas valdes priekšsēdētājs Jelisejeva kungs aicināja veikalu apsargāšanā aktīvāk iesaistīties rajona zemessargiem.

Padomes sēdē daudz pārmetumu bija adresēts Daugavpils starprajonu tirdzniecības bāzei, kura piegādā preces Preiļu rajona veikaliem. Preču sortiments bāzē nabadzīgs, tāpēc padome ieteica patērētāju biedrībām meklēt kontaktus ar Rīgas vairumtirdzniecības kantori.

Preiļu rajona patērētāju kooperācija pašlaik ir vienīgā organizācija, kas apgādā rajona iedzīvotājus ar pirmās nepieciešamības precēm. Vēl nav ne privātas maizes ceptuves, ne pārtikas preču veikalu, ne arī pirmās nepieciešamības rūpniecības preču veikalu. Tagad daudzi vērsās pret patērētāju kooperāciju, adresējot tai gan pamatotas, bet visbiežāk — nepamatotas pārmetumus. Bet kā būtu, ja patērētāju kooperācija likvidētos? Preiļos, piemēram, paliktu tikai veikali «Stils», «Agate» un «Turība». Vai visi priekšēji var atļauties iepirkties šajos veikalos?

Aivars STAUŽS

Zemnieki saņem līdzekļus no budžeta

5 miljoni 858 tūkstoši rubļu no republikas budžeta iedalīti zemnieku saimniecību vajadzībām. Tos paredzēts izmantot zemes meliorācijai, ceļu būvei, telefonizācijai un elektrifikācijai pirmajā pusgadā. 1 miljons 600 tūkstoši rubļu atvēlēts aug-

snas ielabošanai — kalpošanai, krūmāju likvidēšanai un citiem darbiem.

Preiļu līnu fabrikas celtniecības darbu turpināšanai no budžeta piešķirti 4 miljoni 650 tūkstoši rubļu.

A.Veldre

TELEVĪZIJAS PROGRAMMA

Otrdiena, 24. marts

LATVIJAS TV I

18.00 Ziņas. 18.10 Pūtēju kvinteta Take five koncerts. 18.25 Temidās svaros. 19.05 Arēna. 19.20 Vizīte. 19.50 Lūdzu vārdi! 20.00 Mult.filmas. 20.30 Panorāma. 21.10 Kinovakars.

LATVIJAS TV II

17.00 Latvijas jaunatnes basketbola līgas meistarsacīkstes.

OSTANKINAS TV

18.15 NVS meistarsacīkstes hokejā. 20.00 Ziņas. 20.40 Meļņkoka tornis. Lielbritānijas mākslas filma. 22.45 Mult.filma pieaugušajiem. 23.00 Ziņas.

LATGALES TV

22.00 Aktuāla intervija. 22.30 Mūzikas lapspuses.

KRIEVIJAS TV

17.45 Parlamenta vēstnesis. 18.00 Netradicionālā medicīna. Raidījumā piedalās A.Čumaks. 18.40 Privatizācija Krievijas stilā. 19.00 Vēstis. 19.20 Svētki katru dienu. 19.30 Krievijas TV un RIA piedāvā... 19.45 Izklaidējoša programma. 20.15 Koncertfilma par amerikāņu džeza dziedātāju. 20.35 Spoguļi. 21.05 J.Sifrina monoizrāde. 22.00 Vēstis. 22.25 M.Gorbačova vizīte Vācijā. 22.35 Nedēļas nogale Singapūrā. Dok.filma. 22.55 Tenisa apskats. 23.25 Muzikāla programma.

Trešdiena, 25. marts

LATVIJAS TV I

9.00 Savai zemei. 9.45 Vizīte. 10.15 Mācīsimies svešvalodas! 10.55 Vēstures mirkļi. XX gadsimts. 12.15 Kinovakars. Latvietis pasaulē. 18.00 Ziņas. 18.10 Pēdējā vasara. Filma. 18.50 Brīvais mikrofons. 19.40 Mērnieku laiki. 20.00 Ekrāns bērniem. 20.30 Panorāma. 21.05 Apvārsnis. 22.20 A.Niedra. Lūduma dūmos. 6. daļa. 23.10 T.Keņiņš. VII simfonija.

LATVIJAS TV II

17.00 Diena pasaulē. 18.00 Ziņas.

OSTANKINAS TV

18.10 Viss kārtībā. Mākslas filma. 19.45 Labu nakti, mazuļi! 20.00 Ziņas. 20.35 Melnā kaste. 21.15 Informatīvi muzikāla programma Fernāta. 21.45 Seanss starp seansiem. 23.00 Ziņas.

KRIEVIJAS TV

7.00 Vēstis. 7.20 Vācu valoda. 8.35 Atzišanās mīlestībā. 8.50 Folklorā. 9.45 Ceļš. Dok.filma. 10.35 S.Jurska izrāde Spēlmaņi-21. 11.30 Lapsēns Napoleons III. Mākslas filma. 12.40 Zemniecības jautājums. 13.00 Vēstis. 15.00 Smaragda pilsētas burvis. Mult.filma. 5. un 6. sērija. 15.45 Angļu valoda. 16.45 Informatīvi komerciāla programma. 17.00 Tālie Austrumi. 17.45 Vaļasbrīdis. 18.00 Kungji, biedri! 18.20 Starpbrīdis. 18.35 Ar skatienu pret Krieviju. 19.00 Vēstis. 19.20 Svētki katru dienu. 19.30 Lielais Dramatiskais teātris - vakar, šodien, rit... 1. daļa. 20.25 Novēlu jūns... Mākslas filma. 20.55 J.Gaidars preses centrā Republika. 22.00 Vēstis. 22.20 Krievijas Federācijas AP sesijā. 22.50 Tēma ar variācijām.

Ceturtdiena, 26. marts

LATVIJAS TV I

9.00 Vēstures lappuses. 9.30 Deutsche Welle. 10.30 Mācīsimies svešvalodas! 11.10 Dok.filma. 11.40 Stapislavu Broku pieminot... 16.00 Vides aizsardzība un likums. 18.00 Ziņas. 18.10 Latvijas reģionālās TV piedāvā... 18.30 Mazā mākslas skola. 19.00 Pēc zvana. 19.30 Zaļais ceļš. 20.00 Bībeles stāsti bērniem. 20.30 Panorāma. 21.05 Monopols. Mākslas filma. 29. sērija. 22.00 Programma X.

LATVIJAS TV II

17.00 Diena pasaulē. 18.00 Ziņas.

OSTANKINAS TV

18.15 NVS meistarsacīkstes hokejā. 20.00 Ziņas. 20.35 Vecrīgas nami. 21.50 Mult.filma pieaugušajiem. 22.10 Latvijas meistarsacīkstes hokejā. 23.00 Ziņas.

LATGALES TV

21.10 Sludinājumi, reklāma. 21.20 Tēva sēta.

KRIEVIJAS TV

7.00 Vēstis. 7.20 Spāņu valoda. 8.35 Angļu valoda. 9.35 Latīņamerikas mūzikas festivāls. 10.10 J.Gaidars preses centrā Republika. 11.10 Kad es kļušu milzis. Mākslas filma. 12.40 Zemniecības jautājums. 13.00 Vēstis. 15.00 Smaragda pilsētas burvis. Mult.filma. 7. un 8. sērija. 15.40 Menedžeru skola. 16.10 Dzīves rudens. 16.25 Mūzikas klase. 16.45 Informatīvi komerciāla programma. 17.00 Maniere. 17.45 Parlamenta vēstnesis. 18.00 Vaļasbrīdis. 18.15 Tiek apspriests Krievijas Federācijas Konstitūcijas projekts. 19.00 Vēstis. 19.20 Svētki katru dienu. 19.30 Speciālais komercvēstnesis. 19.40 Lielais Dramatiskais teātris - vakar, šodien, rit... 2. daļa. 20.20 Starpbrīdis. 20.55 Piektais ritenis. 22.00 Vēstis. 22.25 Krievijas Federācijas AP sesijā. 22.25 Piektais ritenis. 23.40 Krievijas sarīkojumu deju konkurss.

Parunāsim par truškopību

«Tas trusis ēd un ēd, nekāda labuma», bieži vien var dzirdēt cilvēkus runājot. Piekrītu. Ja jauntrusi audzē veselu gadu, nepilnvērtīgi ēdot, uz ienākumiem nav ko cerēt.

Mēs neesam novērtējuši šo dzīvnieku iespējas. Turpretī trusis ir visauglīgākais lauksaimniecības dzīvnieks. Ko tad mēs varam no tā iegūt. Salīdzinājumam: no aitas gadā iegūstam 1—2 jērus, kurus rudenī realizējam. Tātad no aitu mātes iegūstam 40—60 kg dzīvsvārā. Toties no trušu mātes, intensīvi to izmantojot (5—6 metieni gadā), var iegūt vairāk nekā 100 kg gaļas dzīvsvārā, kā arī 35—40 augstas kvalitātes ādiņas. Tātad izaudzējot gada laikā šo trušu daudzumu, jūs nodrošināsiet savu ģimeni un arī vienu otru radnieku ar dabiskās kažokādas cepurēm. 3—4 trušu mātes ir spējīgas apgādāt ar gaļu 4 cilvēku ģimeni.

Truša gaļa ir diētisks produkts. To iesaka lietot gremošanas orgānu slimniekiem, ar sirds-kaitēm sirgstošiem cilvēkiem. Holesterīna gaļā arī ir ļoti maz. Olbaltumvielu ziņā trusis atpazīt tikai no tīra gaļas.

Trusēnus jāaudzē intensīvi, t.i., bagātīgi ēdot, lai tie sasniegtu 3—4 mēnešu vecumā 2,4—3,3 kg dzīvsvāru. Šajā vecumā trušus arī kauj. Turot ilgāk, tiek izlielots daudz barības uz 1 kg dzīvsvāra pieauguma, kas sadārdzina produkciju un līdz ar to ražošana ir mazrentabla.

Liela nozīme sekmīgai truškopībai — vaistai izmantot tikai tīršķirnes dzīvniekus. Pasaulē ir pāri 60 trušu šķirnes un šķirņu grupas. Latvijā plašāk izplatītas ir Šinšilas, Baltie milži, Pelēkie milži, Kalifornijas truši. Šīs šķirnes ļoti piemērotas intensīvai audzēšanai. Protams, katrā šķir-

ne izceļas ar savām noteiktām īpašībām. Piemēram, «kaliforniešiem» augsta auglība, teicami izteiktas gaļas īpašības. Pelēkajiem milžiem izcilas mātes īpašības (laba trusēnu saglabājāmība zīdīšanas periodā). No Šinšilas trušiem jūs iegūsiet oriģinālas nokrāsas ādiņas.

Ar truškopību var nodarboties kā laukos, tā arī pilsētās. Trušu būriem vietas nevajag daudz, un pilsētu parki būtu sakoiti (apļauti zālieni). Sevišķa spēka arī nevajag, trušus var kopt gan bērni, gan pensionāri.

Nobeigumā gribu izteikt priekšlikumu: varbūt organizēsīm rajonā trušu audzētāju klubu? Tad varētu sapulcēties ieinteresētie cilvēki, pārņemt savas veiksmes un arī neveiksmes trušu audzēšanā.

Dzintars RANCĀNS

Ja jūs neesat karalis...

Šāda nodarbība Rīgas 10. vidusskolā nebija paredzēta ne programmā, ne sarakstā. Taču daudziem 7. a klases skolēniem tajā nācās krietni piepūlēties: viņiem uzdeva izveidot... savu ģenealoģisko koku.

Lielākā daļa audzēkņu nespēja atcerēties pat trīs paaudzes. Bija arī tādi, kas nezināja savu vecmāšu un vectēvu vārdus, nevarēja pateikt, kurā gadā viņi dzimuši, nerunājot ne par dzimšanas dienu vai vietu. Daudziem bērniem ne vecāki, ne arī citi radnieki vienkārši nebija stāstījuši par to.

Stundā tika sniegta arī šāda informācija: gandrīz trīs ceturtdaļas amerikāņu personiski

vai rakstiski lūdz nacionālo arhīvu noskaidrot viņu ģimeņu ģenealoģiju. Taču Latvijā tikai pēdējos gados kaut kas kaut kur tiek darīts.

Kāds cilvēkam labums no zināšanām par saviem senčiem? Acīmredzot tas palīdzēs uzzināt patiesību par sevi pašu, dos papildus spēkus un palīdzēs pārvarēt nēdianas. Protams, tas liks sajūst arī vienotību ar radniekiem.

Gadās arī tā. Sakarā ar kādu apaļu jubileju pie galdi sapulcējušies gan tuvi, gan tāli radnieki. Apsēžas pie galdi un raugās viens uz otru: kas tie īsti par radniekiem ir — vedekla, māsiņa, svaine, znots, svainis, brālēns? Ar ģimenes svētkos izskan šie vārdi, kuru jēgu daudzi neizprot...

Daudz ko mēs neuzzinājam, jo dzīvojam atrauti no savām saknēm un izturamies pilnīgi vienaldzīgi pret to, kas būšā veido mūsu dzīves pamatu. Skolēnu aizpildītās ģenealoģi-

jas tabulas otrajā pusē ievietota «Radnieku terminoloģija», tabuliņa «Ģimenes atceres dienas», kā arī elementārās ziņas par ģenealoģiju un ieteikumi ciltskoka veidošanā. Tas viss palīdzēs labāk izziņāt savas saknes.

Starp citu, kādā no daudzajiem amerikāņu prospektiem, kas veltīti ģenealoģijai, ievietots šāds jautājums: «Ja jūs neesat karalis, tad savu ciltskoku nāksies veidot pašam.» Šādi būs jārikojas arī mums, kamēr vēl nav par vēlu, dzīvi ir tie, kas var sniegt ziņas par musu senčiem.

Kā palīgmateriālu iesakām izmantot krāsaino ģenealoģijas tabulu, ko var nopirkt veikalā «Gaisma» (pie «Laimas» pulkstepa) un citās Rīgas grāmatnīcās. Vairumā tās var pasūtīt pa telefoniem 22-73-61 un 22-38-98.

Valērijs Teroganesovs, LETA korespondents

Pārdod
motokultivatorus «Krot». Komplektā: vagoļtājs, ravētājs, augu aizsardzības šķīvjī. Cena — 13990 rubļi, ar pārskaitījumu 19990 rubļi. Vairumpircējiem paredzēta atlaide. Tuvāk interesēties pa telefoniem 43641 un 44798.

PREIĻU LINU FABRIKA
no 1992. gada 23. marta līdz 20. aprīlim slēdz **kontraktācijas līgumus** par linu salmiņu un linu stiebrīņu iepirkšanu ar saimniecībām un iedzīvotājiem, kuri vēlas audzēt linus. Līgumcenas. Fabrika pārdod linu spaļus — 80 rbļ. par vienu tonnu, nodrošina iekraušanu. **Adrese: Preiļi, Daugavpils ielā 64, tel 22760.**

AGLONAS VIDUSSKOLA
aicina absolventus un bijušos skolotājus šī gada 23. maijā uz salidojumu. Reģistrācija no plkst. 14.00 līdz 17.00. Telefons uzzinām 15373. Saviesīgajā daļā groziņu vakars.

VALSTS LUBĀNAS MEŽRŪPNIECĪBAS SAIMNIECĪBA
iepērk
priedes un bērza papīrmalku par brīvi konvertējamu valūtu. Pret samaksu rubļos veic papīrmalkas aizvešanu. **Sīkāka informācija pa telefoniem: Lubāna 94031, 94461, 94103.**

Zemnieku saimniecības, individuālos ražotājus, kooperatīvus, kā arī sabiedrības ar ierobežotu atbildību; kuras plāno izmantot pastāvīgi vai sezonas darbam algotu darbaspēku, lūdzam sniegt ziņas valsts nodarbinātības dienesta Preiļu nodaļai. **Adrese: 228250, Preiļos, Turgus lauk. 1, tel. 23100.**

Rēzekne
Latgales Austrumu birža
Tirgi notiek vienu reizi divās nedēļās sestdien. Turpinās brokeru vietu pārdošana. Ieeja uz tirgiem — bezmaksas.
Birža nodarbojas ar preču un izejvielu resursu, pārtikas produktu, nekustamā īpašuma, tautas patēriņa preču, rūpniecības iekārtu, rūpniecības telpu, komunālā īpašuma objektu tirgiem. Veic fondu operācijas ar vērtspapīriem un kredītresursiem.
Adrese: Rēzeknē, Dārzu ielā 7 a, tālrunis 25596, fakss 24036.
Latgales Austrumu birža jūs gaida!

1992. gada 28. martā plkst. 10.00 kantora zālē notiks paju sabiedrības «Rožupe» dalībnieku sapulce. Paju sabiedrības valde

Kāds klusums kapsētā,
Trīs smilšu sauļas krit,
Un nevar vairs neviens
Šo brīdi atvairst.
Izsakām līdzjūtību Jāzepam Trokšam sakarā ar TĒVA nāvi.
Stabulnieku mehanizatoru kolektīvs

Ar bērniem, mazbērniem un padarītiem darbiem
Tu paliec šai saulē un mūžībā.
Izsakām līdzjūtību Lidijai Puriņai sakarā ar TĒVA nāvi.
Līvānu slimnīcas kolektīvs

Sirds sāp, no tēva šķiroties,
Kad viņa taka kapu kalnā iet.
Skumju brīdī, kad vēji šalc atvadu
dziesmu pār pārtūkušo mūžu, izsakām
visdziļāko līdzjūtību piederīgajiem sakarā
ar Aleksandra LAISA nāvi.
P.s. «Rudzāti» šoferu kolektīvs

Vēl jau spēka gadi kalnā sauca,
Saule norietēja dienas vidū.
Vēl jau nodomi kā bērzi plauka —
Tagad atmiņas kā sniegi lido.
E.Rumba
Izsakām dziļu līdzjūtību Bronislavai Rubinei sakarā ar VĪRA nāvi.
Preiļu vairumtirdzniecības bāzes kolektīvs

Ai, tēt, man brīžiem liekas,
Sirds aiz sāpēm gurst...
Bet zinu... jāiztur.
P.Vilips
Izsakām dziļu līdzjūtību Aleksandra BRŪDERA piederīgajiem, viņu smiltainē pavadojot.
Paju sabiedrības «Galēni» valde un arodkomiteja

Pārdod
garāžu Preiļos. Tālrunis 22149; ***
darba ķēvi Preiļos Pļaviņu ielā 4; ***
steidzami VAZ-2103. Tālrunis 44890; ***
ZIL-130 vai maina pret traktoru MTZ. Tālrunis 22417 pēc 18; ***
medību bisi. Tel. 22513.

Maina
labu, siltu divstābu dzīvokli ar ērībām (lodžija, telefons, kopējā platība 52,4 kv.m) Līvānos pret divu vai trīsstābu dzīvokli Preiļos, Madonā vai Rīgā. Tālrunis 43698.

Dažādi
Zemnieku saimniecībai vajadzīgi cukurbiešu audzētāji. Samaksa pēc vienošanās. Zvanīt pa tālruni 65061 līdz 15. aprīlim.

Galv. redaktors Pēteris Pizelis

**Laikraksts «Novadnieks» iznāk kopš 1950.gada 29.marta otrdienās un ceturtdienās. Reģistrācijas apliecība Nr.0091. Dibinātājs un izdevējs — apgāds «Avīze», Rīgā, Kr.Barona ielā 2. Iespiests Daugavpils tipogrāfijā, Valkas ielā 1. Ofsetiespiedums. Viena iespiedloksne. Pas. 412
Metiens 8597 eksemplāri (latviešu izdevumam 6453, krievu — 2144).**

REDAKCIJAS ADRESE:
228250, Preiļos, Aglonas ielā 1. Sludinājumu pieņem redakcijas grāmatvedībā katru dienu, izņemot sestdienas un svētdienas, no plkst.10.00 līdz 12.00 un no plkst.14.00 līdz 17.00 (tāl.22305).
Pasūtījuma indekss 68169.